

॥ वदेमातरं भू ॥

जय स्वदेश

जय स्वराज

देशी गरव्यावणी

रथी छपावी सिद्ध करनार.

गुजरात साहित्य मंदिरना व्यवस्थापक

उशवलाल गोडणदास शाह भु. लइय.

डे. कतेपोर अमर.

सं. १९७६

अने १९२३

आवृत्ति १ वी

प्रत ३०००.

श्री ज्ञान विद्या विजय प्र-नींग प्रेसभां शा. वार्डालाल
नाथलाले छपा. रीयरीशुना पुत्र नीये—अभदा वाद.

कीमत ओक पैसो

બે બાલ.

આને પરમાત્માની કૃપાથી પૈસા સીરીઝ થોથી નીકળે છે. અને પૈસા સીરીઝનો ઉઠાવ સારો છે અને તે ઉઠાવને પોથી વળવા માટે આવતા અઠવાડિયામાં અમારા તરફથી હસ હજાર ડોળી નીકળશે અને તે સચિત્ર નીકળશે. છતાં તેની હીમત તો એકજ પૈસા હેવામાં આવશે. આ એક મહીનામાં ગુજરાત સાહિત્ય મંદીરને રૂ. ૫૦ (પચાસ) ની ખોટ આવેલી છે છતાં પણ તે તમારા ઉપર ભરોસો રાખીને પોતાનું સાહસ વધારેજ બાંધે છે. તો શું આપ તેને તમારાથી બનતી મદદ નહિ કરો ?

દરેક વખત જણાવી ગયો છું કે આપ બહાર ખર્ચ મોકલીને મદદ કરો, મદદ કરો; છતાં તમે મદદ ન કરો તો મારામાં હીમત નથી કે દર મહીને રૂ. ૫૦ ની નુકશાની ખાયા કરે માટે હરીને વીનતી કરીશ કે આપ મને બહાર ખર્ચ મોકલીને મદદ કરો. પરમાત્મા તમારું ભલું કરશે.

લી. ગુજરાત સાહિત્ય મંદીર

-૫-૧૯૨૩. કોટપુર બજાર

ભરૂચ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૫૨૦ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ દેશી ઝાંઝા ૫૭૭

વિષય ૬-૩

દેશી ગરબાવળી.

ગીત ૧ લું.

સ્વરાજ લેવું સહેલ છે.

કહેવાશે વાત ખરી થોડામાં સમજી લેવી,

મારી બેનો સ્વરાજ લેવું સહેલ છે.

શરમને તો લાવો ખાદીનાં કપડાં પેરો. મારી બેનો.

વખત નકામો ન ગાજો રેંટીયાથી પ્રીતી બેડો. મારી બેનો.

લાલ ગવન ન લેશો નહીં તો ફજેત થાશે. મારી બેનો.

લખી લખીને થાક્યા ગાંધીજી જેલે ગયા. મારી બેનો.

ગોખળે તમે મંત્ર રેંટીયાથી સ્વતંત્ર. મારી બેનો.

કરો વીચાર તમે સમજો ને મન માંડી. મારી બેનો.

સખાણુ તમે વાંચો નવ જીવનથી પ્રીતી બાંધો. મારી બેનો.

દાડ જે કોઈ પીશે તે કમોતે તો મરશે. મારી બેનો.

સર્વ જીવ હીંસાને ત્યાગો સ્વરાજને તો માગો મારી બેનો.

રહેવાનું જેલ માંડી સ્વતંત્ર થાશે ત્યાંહી. મારી બેનો.

વાત નકામી ન કરશો રેંટીયાનો મંત્ર લણશો. મારી બેનો.

શીખામણુ છે છેલ્લી ફેશનને છોડી દેવી. મારી બેનો.

અમારે ખરું કહેવું સ્વરાજ જેલથી લેવું. મારી બેનો.

મરી કદી બે બશે અમર તમે તો થાશે. મારી બેનો.

દાવા કરી કોર્ટમાં ન બશે નહીં તો પોક મુકીને રડશો. મા.

વાહવિવાહ ન કરશો-મહાસલાના મેખર થાશે. મા.

દરીયામાં દાડ નાંખો, તાડી તો બંધ કરો.

ગીત બીજું.

એ ધવજ સંદેશો કહેજે શ્યામને-એ રામ.

સાંભળ જોની ખાદીનો મહિમા કહું
મુણજો જોની પ્રેમ ધરીને આપજો
ભારત મૈયાનો સાચો શણગાર એ
જપે ગાંધીજી ખાદીના નિત બપજો

સાંભળ-૧

પરદેશી કાપડ પહેર્યાથી આપણી
ભારતની લક્ષ્મી પરદેશે બપજો
ભારત ભાંડુ નિષ્કર્મને દુઃખીયા અને
ભુખ્યા બાળક ટળવળતા દેખાયજો

સાંભળ-૨

ચરખી ખેળ ચડે પરદેશી વસ્ત્રમાં
કહો તમારાથી એ કયમ પહેરાયજો
પહેર્યાથી મર્યાદા સચવાતી નથી

ફાટે જલદી અને નકામા સાવજો
પણ ખાદી પહેર્યાથી પૈસો આપણો
લાખો કારીગરના ઘરમાં બપજો

સાંભળ-૩

દોલ મળતાં કારીગર મુખીયા થશે
આશિષ દેશે તમને વારંવાર જો

સાંભળ-૪

સસ્તી સુંદર ખાદી છે ઘણી
પટયાનું નહિ નામ જો
પુરી સાચવે

- ચરખી ખેળ મળે નહીં નામ નિશાનને સાંભળ—૫
- ઉનાળામાં ઠંડક આપે અંગને
શિયાળામાં આપે ગરમી ખુબને
ચોમાસામાં શરદીથી એ સાચવે
ત્રણે ઋતુમાં ખાદી આપે મુખને સાંભળ—૬
- ચક્ર મુદર્શન ગાંધીજીનો રેંટીયો
ફેરવળે ઘરઘરમાં રાખી પ્રીત ને
એ સુતરની સુંદર ખાદી વણાવળે
સૌને ખાદી પહેરાવે એ રીતને સાંભળ—૭
- નાણું ખચશે, નાણું વધશે ખાદીથી
આળસને પરનિંદા થાશે દૂર ને
સુતર કાંત્યે શાંતિ મનની પામશે
સચવાશે વળી શિયળ રત્ન જફરને સાંભળ—૮
- બહાલા માટે લોજન ને રીતે કરે
ખાદી પણ તૈયાર કરે એ રીત ને,
ખજારના લોજનમાં સાર મળે નહીં
ખજારના વજોની છોડો પ્રીત ને સાંભળ—૯
- ગાંધીજી તેત્રીસ ફેટીના તાજ છે
વિનવે છે બહેનોને ચારંવાર ને
ખાદી પહેરાને ફેરવળે રેંટીયો
રાખો બહેનો ભારતમાની લાજ

ગીત ૩ જી.

સીતાજીના મહીનાનો રાગ.

જહેની સમજે સતીના ધર્મ વિચારી અંતરે
તજે વસ્ત્ર વિદેશી તમામ જેથી સુખ સંચરે;
પડયા સાંસા ઘી દુધ અનાજ તણા આ દેશમાં
લાખો લક્ષ્મી ભારતની હાય ગઈ પરદેશમાં
ગાય માતાની હિંસા થાય કતલખાના મહી,
એવા ઘોર જીલમને પાપ જોવાય આંખે નહીં
ચડે ચરબીની ખેળ અપાર મારીને ઢારને,
હાય એવાં પાપી વસ્ત્ર પહેરો છે શે તમે
હયા લાવો જરા હીલમાંય કારીગર કોડની,
રાજી ચલાવોને આપો સુખ હયાજી શિરોમણી;
નિજ લાંડુને જૂખ્યા રાખી બીજને શું પોષશે,
દેશે પૈસો દારૂ માટીમાંય કે આંખો ખોલશે
માટે ખાદી સજેને અંગ ભારતની દેવીઓ,
રાખો સતી સીતાજીનું નામ ભારતની દેવીઓ;
દુર કાઢો વિદેશી વસ્ત્ર સામું જોશે નહીં,
એ છે આપણા દેહનો મેલ નજર કરશે નહીં
પેલા કંઠવા કાજ સુતર તમે કાંતજો,
ગલીને આપ સતી સાચા ખનો;
ગાન પ્રજુજનાં ગીતડાં,
ગાજો ગીત મીઠડાં;

ગીત ૪ થું.

ઓધત્રજ સદેશો કહેજો શ્યામને.

સરકારે પુરો ગાંધીજી જેલમાં

જે સાંભળતાં દિલ સૌનાં ચીરાયજો;

છાતી ફાટે હૃદય મુંઝાયે હિંદનું

હિંદ તણા શિરતાજ ગયા છે જેલજો—સરકારે.

દુસ્મનની પણ આંતરડી દુભાય છે

દુખ પામે છે દેખીને આ ન્યાયજો;

આ સરકારે સારા ન્યાય કીધા ઘણા

પણ ગાંધીને જકડી વાળ્યો ઢાટજો—સરકારે.

દુસ્મનનું પણ દિલમાં સાફ ચીંતવે

દુસ્મનની સેવા કરવા તૈયારજો;

પ્રેમતણા મંત્રોથી સૌને જીતીયા

એવા ગાંધી આજ પૂરાયા જેલજો—સરકારે ૩

આંખો ખોલો ઉઘ ઉડાડો જહેનીઓ

ગાંધીજીની આજ્ઞા પાળો આપજો

ગાંધીજી બહાલા જો તમને હોય તો

પરદેશી કાપડની છોડો પ્રીતજો— સરકારે. ૪

એક વચન ગાંધીનું કેટી રતનનું

પરદેશી વસ્ત્રોની પુટી બહામજો;

કહો તમે બેમાંથી સાચવશો કયું ?

ગાંધી આજ્ઞા કે પરદેશી વચ્ચે—સરકારે. ૫
ગાંધીજીએ જ્ઞાન તમોને આપીયું

તમ કાળે વેઠ્યાં દુઃખ પારાવારને

તમ કાળે વળી આજ ગયા છે જેલમાં

ગાંધી આજ્ઞા પાળો બહાલી જ્ઞેનને—સરકારે. ૬

દેશી વસ્ત્રો લક્ષ્મી લૂંટી ગયા

ભાઈ ભાંડુ હાખોના લીધા પ્રાણને;

નાણા દાણા ખુટયા એના સંગથી

પરદેશી જ્ઞેયોમાં પૂરી હાણને— સરકારે. ૭

અરે દયાળુ જ્ઞેનો આ શી કઠોરતા

નિર્દયતા તમને શોભે નહીં જ્ઞેનને

આંસુ સારો હેયું ખોલો આપનું

સમજને ખાદી પ્રહેરો ભલી ભાતને સરકારે. ૮

જે જ્ઞેનો પરદેશી વસ્ત્રો જ્ઞેરશે

હિંદતણી દુશ્મન કહેવાશે તેહને;

દુઃખ પામી બીજને પણ દુઃખ આપશે.

જીવતર એનું બચે કેવળ ફાંકને—સરકારે.

સમજને જ્ઞેનો, સમજને સાચી વાત આ

તમને કહું છું સાચો ખાદી ધર્મ ને;

ખાદી પહેરી દેશ તણી સેવા કરો

માનો જ્ઞેનો માનો મારી શીખને સરકારે. ૧૦

ફક્ત બાર આનામાં બાર મહીના સુધી.

હર અઠવાડિયે અમારા તરફથી નવી નવી ગજલો કવાલી ભજન કિર્તાન દેશ-સેવા; સમાજ-સેવાને લગતી ચીજોની ચોપડી સચિત્ર નીકળશે. તો તમે તેના વાંચાહક થાઓ અને જે સાહસ ગુજરાત સાહિત્ય માં કરેલું છે તેને મદદ કરો, મદદ કરો; તમારા બાળ બચ્ચામા નવ ચેતન રેડવા માટે આહક થાઓ.

તમોને તમારા ઘેર બેઠા બાર મહીના સુધી ચોપડિયો પહોંચતી કરવામાં આવશે.

દેશ પ્રેમીની ફરજ છે કે તે આહક ચઢીને બીજાને આહક બનાવે.

હરેક ગુજરાતીનું નામ ગુજરાત સાહિત્ય મંદિરમાં હોવું જોઈએ.

ભરૂચ વાસીની ડબલ ફરજ છે કે તમારા ઉપર બીશ્વાસ રાખીને ભરૂચમાં જ ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર ખોલવું છે તો શું આપ મદદ નહીં કરો.

લી. ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર.

કતોપર બખર—ભરૂચ.

ગીત ૫ મું.

સીતાજીના મહિનાનો રાગ.

- ગાંધીગજ ગયા છે જેલ જહેનો તમે ભગજો,
 સુતા હોય પ્રમાદી જહેન તેનેય બગાડજો.— ૧
- ૧ પરદેશી વિધવિધ ભાવતણાં તમે ત્યાગજો
 શુદ્ધ ખાદી ધરીને અંગ સ્વતંત્રતા આપજો— ૨
- હૈંદ કાજે વેઠે છે દુઃખ ગાંધીજી જેલમાં
 ગાંધી દુઃખને ગણે છે સુખ ભણે બેઠા મહેલમાં—૩
- જેલ બેઠા મોઠલીયા સંદેશ તમેને જહેનીઓ
 ખાદી જહેરી શોભાવો શરીર ભારતની દેવીઓ—૪
- ગાંધીજીને પથારી માટે આપી છે બે કામળી
 ગાદલાં ગોદડના શોખ કેદી ને શા વળી— ૫
- જેની સેવાનાં હાજર રહેતા હજારો હિંદીઓ;
 આજ વેઠે કેદીનાં દુઃખ પરાધીન હિંદીઓ— ૬
- ગાંધીરાજના સાંભળી દુઃખ છાતી ચીરાય છે.
 હાય ! ધિક ધિક આ અવતાર હેયુ ગભરાય છે—૭
- જહેરી પરદેશી વસ્ત્ર અધાર કીધાં પાપો બહુ,
 તેથી ભોજવે ગાંધીજી દુઃખ ભણો છો તમે સહુ—૮
- હયા હોય જશ દિલમાંય ભારતની દેવીઓ
 કરો બીખ પ્રતિજ્ઞા આજ અંગે ખાદી ધરો—૯

ગીત ૬ કું.

મહા કોપ થયો તે કળીકાળમાં જો. રં

આવો આવો જહેન શીખ સાંભળજો.

દેશ લક્ષિત તમે હૈયે ધરોજો-આવો.

દુઃખ આબું પરદેશી વસ્ત્રથીજો,

ખુટયાં નાણાં દાણા આ દેશમાંજો-આવો.

નેવું કોટી રૂપિયા બચ છે જો,

પરદેશે પરદેશી વસ્ત્રમાં જો-

આ.

મોંઘા તકલાદી ને ચરખી ભર્યાં જો.

પહેરવાથી મર્યોદા લુટાય છે જો-

આં.

કારીગરની રોજી તુટી ગઈ જો,

ગામ છોડી ભાગે છે શહેરમાં જો-

આવો.

શહેરમાં તો બચે મીલ પ્રેસમાં જો

રાત દહાડો હિરાન થાય છનમાં જો- આવો.

વ્યભીચારી દાડીયા ત્યાં બને જો,

વણુમેતે મળુર જહેલા મરે જો-

આવો.

માટે સમજીને રેંટીયો રાખજો જો,

સુતર કાંતીને શાળમાં વણાવજોજો-

આવો.

કારીગરને રોજી મળશે રૂડી જો,

દેશે અ.શીખ અંતરની પ્રેમથી જો-

આવો.

નાણું બચશે અને વધશે વળી જો,

દુધ ઘી ને દાણા સસતા થશે જો-

આવો.

માટે ખાદી પહેરોને રાખો રેંટીયો જો,

દુઃખ કાપો ભારતની દેવીઓ જો-

૨

ગીત ૭ મું.

ડુણેને મારી વિનંતિરે લોલ,
 જેલ જવાની મને હોંશ જો—સ્વામી.
 ધારે તમે જેલમાંરે લોલ,
 સાથે લેતા મને જાવ જો—સ્વામી.
 તાજી રામની સાથમાંરે લોલ,
 વેઠયાં દુઃખો વનવાસ જો—સ્વામી.
 દુઃખો વેઠયાં છે આકરાંરે લોલ,
 દમયંતિ નળ સાથ જો—સ્વામી.
 અંધારી ઓરડીમાં પુરશેરે લોલ,
 તો પણ ડરીશ નહીં લેશ જો—સ્વામી.
 દોબર સમ મને ભાવશે રે લોલ;
 જેલમાં રોટલો ને છાશજો—સ્વામી.
 અછીમાં ઠાણા પીસશું રે લોલ,
 ગાશું પ્રભુજનાં ગીત જો—સ્વામી.
 પ્રાણુ જાયે પણ ના ડગું રે લોલ,
 સાચવીશ શિયળ રતનજો—સ્વામી.
 જાવા દઉં કેમ એકલારે લોલ;
 અધોગતના લ્યો સાથ જો—સ્વામી.
 એકલડી ઝુરી મફ રે લોલ
 જેલમાં ભણુ પ્રભુ નામ જો—સ્વામી.
 મુખ દુઃખમાં લાગ માહરો રે લોલ;
 પુરો સ્વામી મારા ફેડ જો—સ્વામી.

ગીત ૮ મું.

હોંશ છે, હોંશ છે, હોંશ છે રે;
મને જેલમાં જવાની હોંશ છે—

ગાંધીજીએ રણશીંગડું કુક્યું
તાલાવેલી મને યાય છે, રે—મને.

દાસ સિધાગ્યા, લાલા પધાર્યા
મોતી જવાહીર ત્યાંજ છે રે—મને.

અલી ખિરાદર મહમદ શાકત
એમનો મહેલ પણ જેલ છે રે—મને.

હું પડામાં તો જીંદગી ગાળી
હવે જથું જેલ મહેલમાં રે—મને.

સ્વયં—સેવક તો ટોળે ટોળામાં,
જેલમહી ઉભરાય છે. રે—મને.

પરતંત્રતા ધરવાસ કર્યો બહુ.
સ્વતંત્રતાનું ધામ જેલ છે રે—મને.

લોબનનું અજીરણ બધું વેઠ્યું,
હવે ખાવો સુકો રોટલો રે—મને.

હુઃખ વેઠીને હુઃખ હઠાવું,
સાચું સુખ તો જેલ છે રે—મને.

તૈયાર રહેજો.

-૧૯૨૩ ને દીવસે બહાર પડશે સચિત્ર.

દેશ સેવા.

કે જેમાં દેશ સેવાને લગતી ગંજલો લાજન કિર્તન
રે યાદ રાખવા જેવી ચીજોનો સંગ્રહ છે.

ગુજરાત સાહિત્ય મંદિરનું આ 'પહેલવેલું' સાહસ
તમે તેને તેની ચોપડી ખરીદીને મદદ કરશો.

યાદ રાખજો કે

ગુજરાત સાહિત્ય મંદિરે એક મહીનામાં રૂ. ૫૦
(પચાસ) સરતુ સાહિત્યનો ફેલાવો કરવા યોચા છે.
તો આવતો મહીનો તેમ ન જાય તેમ કરજો તમારા
મિત્રમંડળમાં પણ પૈસા સીરીઝનો ફેલાવો કરો પરમાત્મા
તમારે બહુ કરશે.

લી.

ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર.

ફોનોપોર બજાર—ભરૂચ.

ગીત ૬ મું.

રઘુપતી રામ રૂઢયમાં રહેજેરે—

મુણે બહેની આ સમે શીખ સારીરે

મુખ સાચું છે સાદાઈમાંહી—મુણે.

મોજશોખ ને વૈભવ છોડો રે;

દેશ સેવામાં મનડું જોડો રે;

હિંદમાતાનાં બંધન તોડો—મુણે.

પેહરો પ્રેમે પનોતિ ખાદી રે

એમાં હિંદ તણી છે આખાદી રે

પરદેશી પહેરે બરખાદી —મુણે.

રેંટીયા ઘરઘરમાં ચલાવો રે;

કળ્યાને ટંટા અટકાવો રે;

લાખો લક્ષ્મી લુટતી બચાવો—મુણે.

રેંટીયા મોંઘવારી હઠાવેરે.

જેર મરકી તણું ના ફાવે રે

હુઃખ દરિદ્ર દુર જાવે—મુણે.

હુખીયાની આંતરડી ઠારેરે;

મરેલાને વધુ ના મારો રે

રેંટીયા ને ખાદીથી તારે.—મુણે.

આસ જીનેને માટે

શિવદત્ત

પારવતી ચુર્ણ.

તમને કોઈ જાતની બીમારી માલુમ પડે તો તરત
દત્ત પારવતી ચુર્ણ વાપરો. કારણ કે ઋતુ સંબંધી
દરેક ઋતુનું અનિયમિતપણું મટાડે છે. ગર્ભસ્થાન
બળાઈ, પ્રદર રોગ, કસુવાવડ, કમરનો દુખાવો વગેરે
મટાડે છે. વાંઝીયાપણું પણ મટાડે છે. માત્ર આઠ
દિવસમાં જ ચમત્કાર જોઈ લેવો. દુકામાં આ શિવદત્ત
પારવતી ચુર્ણ દરેક જીનેને ફાયદા કરતા છે છતાં
તેની કીંમત ફક્ત રૂ. ૨) રાખવામાં આવી છે તો
આજને આજ મંગાવો પોસ્ટેજ જુદું.

લખો—મેનેજિંગ પ્રોપ્રાયટર કે. બી. પરીખ.

શિવદત્ત સમૃદ્ધિસાલય. આશીસ—રાંદેર—(સુરત.)

